Samuel
BECKETT

Oyun Sonu

kitapyurdu.com

Samuel Beckett

OYUN SONU

Tek Perdelik Oyun

Roger Blin için

Çeviren

KİŞİLER

HAMM
CLOV
NAGG
NELL

(Eşyasız bir ev içi.
Gri ışık.
Arkada, sağ ve sol duvarlarda, yüksekte, perdeleri kapalı iki küçük pencere.
Önde, sağda bir kapı. Kapının yakınında yüzü duvara dönük duran bir tablo.
Önde, solda, eski bir çarşafla örtülü, bitişik duran iki çöp tenekesi.
Tam ortada, eski bir çarşafla örtülü, tekerlekli iskemlesinde oturan HAMM.
İskemlenin yanında kıpırdamadan duran CLOV HAMM'a bakar. Yüzü kıpkırmızıdır.
İkisi, bir an için, bütünlük izlenimi verecek şekilde donakalırlar.
CLOV gidip, sol pencerenin altında durur. Gergin ve sarsak adımlar. Başını kaldırıp sol pencereye bakar. Başını çevirir, sağ pencereye bakar. Gider sağdaki pencerenin altında durur. Başını kaldırıp sağ pencereye bakar. Başını çevirir ve sol pencereye bakar. Çıkar, elinde bir merdivenle hemen döner, sol pencerenin altına yerleştirir, üzerine çıkar, perdeyi açar. Merdivenden iner, sağ pencereye mesela doğru altı adım atar, merdiveni almak için döner, sağ pencerenin altına yerleştirir, üzerine çıkar, perdeyi açar. Merdivenden iner, sol pencereye doğru üç adım atar, merdiveni almak için geri döner, sol pencerenin altına yerleştirir, üzerine çıkar, pencereden bakar. Kısa bir gülüş. Merdivenden iner, sağ pencereye doğru bir adım atar, merdiveni almak için geri döner, sağ pencerenin altına yerleştirir, üzerine çıkar, pencereden bakar. Kısa bir gülüş. Merdivenden iner, merdivenle birlikte çöp tenekelerine yönelir, durur, döner, merdiveni geri taşır ve sağ pencerenin altına yerleştirir, çöp tenekelerine gider, üzerlerindeki bezi kaldırır, özenle

katlar ve kolunun üzerine atar. Birisinin kapağını kaldırır, eğilir, içine bakar. Kısa bir gülüş. Kapağı kapatır. Öteki çöp tenekesiyle de aynı şeyi yineler. HAMM'a doğru gider, üzerindeki örtüyü alır, özenle katlar ve kolunun üzerine atar. Sabahlık giymiş, başında yün takke, yüzünde kan lekeleriyle dolu bir mendil, boynunda asılı bir düdük, dizlerinde battaniye, ayaklarında kalın çoraplarıyla HAMM uyur gibi görünür. CLOV ona bakar. Kısa bir gülüş. Kapıya gider, durur, döner, sahneyi seyreder, başını izleyicilere çevirir.

CLOV : *(Sabit bakış ve donuk bir sesle.)* Bitti, her şey, her şey, belki de her şey bitecek birazdan. *(Susar.)* Taneler birer birer tanelere eklenir. Sonra bir gün aniden bir yığın oluşur, küçük bir yığın, olanaksız bir yığın. *(Susar.)* Artık cezalandıramazlar beni. *(Susar.)* Boyutları üç metreye üç metrelik üç metre yüksekliğindeki mutfağıma girerim, düdükle beni çağırmasını beklerim. *(Susar.)* Şirin boyutlar, masaya dayanıp, duvara bakarım ve düdüğüyle beni çağırmasını beklerim.
(Bir an kıpırtısız durur. Sonra çıkar. Hemen döner, sağ pencerenin altına gider, merdiveni alır, dışarı çıkar. Kısa bir süre geçer. HAMM kımıldar. Mendilin altından esner. Yüzünden mendili kaldırır. Yüzü kıpkırmızıdır. Kara gözlükler takmıştır.)

HAMM : Oyun— *(Esner.)* —bende. *(Kollarını uzatarak mendili önünde açık tutar.)* Pis paçavra! *(Gözlüklerini çıkarır, gözlerini, yüzünü ve gözlüklerini siler, yeniden takar, mendili özenle katlar ve kibarca sabahlığının üst cebine koyar. Boğazını temizler, parmak uçlarını bitiştirir.)* Benimkinden— *(Esner)* — büyük bir sefalet olabilir mi? Kuşkusuz hayır. Eskiden. Ama ya şimdi? *(Susar.)* Babam? *(Susar.)* Annem? *(Susar.)* Köpeğim? *(Susar.)* On-

ların, böylesi yaratıkların çekebileceği ölçüde acı çekmelerini isterim. Ama bu, onların çektikleri acıların benimkilere denk olduğu anlamına mı gelir? Kuşkusuz hayır. *(Susar.)* Hayır, her şey sal— *(esner)* —tıktır, *(Gururla)* insan ne kadar büyükse o kadar doludur. *(Susar. Hüzünle.)* Ve o kadar da boş. *(Havayı koklar.)* Clov! *(Susar.)* Hayır yalnızım. *(Susar.)* Ne düşler. Bu ormanlar! *(Susar.)* Yeter artık, bitmeli! Bu barınakta bile! *(Susar.)* Bununla birlikte duraksıyorum, duraksıyorum ... bitirmek için. Evet, artık zamanı geldi. Ama yine de— *(Esner.)* —bitirmek için duraksıyorum. *(Esner.)* Tanrım. Yorgunum, yatsam daha iyi olacak. *(Düdüğünü öttürür. CLOV hemen girer, iskemlenin yanında durur.)* Havayı kirletiyorsun! *(Susar.)* Hazırla beni, yatacağım.

CLOV : Seni daha demin kaldırdım.

HAMM : Ee, sonra?

CLOV : Her beş dakikada bir seni kaldırıp yatıramam, yapılacak işlerim var.
(Susar.)

HAMM : Gözlerimi gördün mü hiç?

CLOV : Hayır.

HAMM : Uyuduğum sırada hiç gözlüklerimi çıkarıp, gözlerime bakmak isteği uyanmadı mı içinde?

CLOV : Gözkapaklarını kaldırarak mı? *(Susar.)* Hayır.

HAMM : Bir gün sana göstereceğim onları. *(Susar.)* Sanırım bembeyaz olmuşlardır. *(Susar.)* Saat kaç?

CLOV : Her zamanki bu vakit.

HAMM : *(Sağ pencereyi işaret ederek.)* Baktın mı?

CLOV : Evet.

HAMM : Yani?

CLOV : Sıfır.

HAMM : Yağmur yağacaktı.

CLOV : Yağmayacak.
(Susar.)

HAMM : Bundan başka, nasıl hissediyorsun kendini?

CLOV : Yakınmıyorum.

HAMM : Normal yani?

CLOV : *(Sinirli.)* Sana yakınmadığımı söylüyorum.

HAMM : Ben kendimi bir parça tuhaf hissediyorum. *(Susar.)* Clov!

CLOV : Evet.

HAMM : Bıkmadın mı?

CLOV : Evet. *(Susar.)* Neden?

HAMM : Bu ... bu ... şeylerden.

CLOV : Çoktan. *(Susar.)* Ya sen?

HAMM : *(Hüzünlü.)* Öyleyse değişmesi için bir neden yok.

CLOV : Bitebilir. *(Susar.)* Bütün yaşam aynı soru ve yanıtlarla geçiyor!

HAMM : Beni hazırla. *(CLOV kımıldamaz.)* Git çarşafı getir. *(CLOV kımıldamaz.)* Clov!

CLOV : Evet.

HAMM : Sana bundan böyle hiç yiyecek vermeyeceğim.

CLOV : Öleceğiz demek ki.

HAMM : Tam ölmeyecek kadar vereceğim. Hep açlık hissedeceksin.

CLOV : Öyleyse ölmeyeceğiz. *(Susar.)* Çarşafı getirmeye gidiyorum. *(Kapıya doğru yönelir.)*

HAMM : Değmez! *(CLOV durur.)* Sana günde bir bisküvi vereceğim. *(Susar.)* Bir buçuk. *(Susar.)* Neden benimle kalıyorsun?

CLOV : Sen neden beni yanında tutuyorsun?

HAMM : Başka kimse yok.

CLOV : Başka yer yok.
(Susarlar.)

HAMM : Buna rağmen beni terkediyorsun.

CLOV : Terketmeye çalışıyorum.

HAMM : Beni sevmiyorsun.

CLOV : Hayır.

HAMM : Bir vakitler seviyordun.

CLOV : Bir vakitlerdi o!

HAMM : Sana çok acı çektirdim. *(Susar.)* Değil mi?

CLOV : Yoo! Ondan değil.

HAMM : *(Öfkeli.)* Sana çok acı çektirmedim mi?

CLOV : Evet.

HAMM : *(Yatışmış.)* Ah! Beni korkuttun! *(Susar. Soğuk bir tonda.)* Bağışla beni. *(Susar. Daha güçlü.)* Bağışla beni dedim.

CLOV : Seni duyuyorum. *(Susar.)* Kanadı mı?

HAMM : Daha az. *(Susar.)* Ağrı kesicimi alma zamanı gelmedi mi?

CLOV : Hayır.
(Susarlar.)

HAMM : Gözlerin nasıl?

CLOV : Kötü.

HAMM : Bacakların nasıl?

CLOV : Kötü.

HAMM : Ama kımıldayabiliyorsun.

CLOV : Evet.

HAMM : *(Sertçe.)* Öyleyse kımılda! *(CLOV diptekı duvara gider, alnı ve elleriyle dayanır.)* Neredesin?

CLOV : Burada.

HAMM : Geri dön! *(CLOV iskemlenin yanına döner.)* Neredesin?

CLOV : Burada.

HAMM : Neden beni öldürmüyorsun?

CLOV : Kilerin kapısını nasıl açacağım o zaman?
(Susarlar.)

HAMM : Hadi git de iki bisiklet tekerleği getir.

CLOV : Bisiklet tekerleği kalmadı artık.

HAMM : Bisikletini ne yaptın?

CLOV : Hiç bisikletim olmadı ki.

HAMM : Olanaksız bir şey bu.

CLOV : Orada bisikletler varken bir tane de benim olsun diye ağlamış, ayaklarına kapanmıştım. Beni başından savdın. Şimdi artık bir tane bile kalmadı.

HAMM : Peki ya dolaşmaların? Benim zavallıları görmeye yayan mı gidiyordun?

CLOV : Bazen at sırtında. *(Çöp kutularından birinin kapağı kalkar ve NAGG'ın kenarları tutan elleri belirir. Sonra başı çıkar ortaya, bir takke takmıştır. Yüzü bembeyazdır. NAGG esner, sonra dinler.)* Ben gidiyorum, işim var.

HAMM : Mutfağında mı?
CLOV : Evet.
HAMM : Ölüm, buranın dışında. *(Susar.)* İyi, hadi git. *(CLOV çıkar. Kısa bir süre sonra.)* İlerliyoruz.
NAGG : Lapamı verin!
CLOV : Lanetli ecdat!
NAGG : Lapamı verin!
HAMM : Bir tek yaşlılar var sanki dünyada. Tıkınmak, tıkınmak, bundan başka bir şey düşünmezler. *(Düdüğü öttürür. CLOV girer. İskemlenin yanında durur.)* Hah! Beni terk edeceğini sanıyordum.
CLOV : Yo, daha değil, daha değil.
NAGG : Lapamı verin!
HAMM : Ona lapasını ver.
CLOV : Lapa kalmadı.
HAMM : *(NAGG'e.)* Lapa kalmadı duyuyor musun? Artık hiç lapa yiyemeyeceksin.
NAGG : Lapamı isterim!
HAMM : Ona bir büsküvi ver. *(CLOV çıkar.)* Lanetli zinakâr. Kesik bacakların nasıl?
NAGG : Kesik bacaklarımdan sana ne!
(Elinde büsküvi CLOV girer.)
CLOV : Yine ben, bu sefer bisküviyle.
(Bisküviyi NAGG'ın eline bırakır. NAGG alır, yoklar ve koklar.)
NAGG : *(Ağlamaklı.)* Bu ne?
CLOV : Bildiğimiz bisküvi.
NAGG : *(Aynı.)* Çok sert bu. Yiyemem.
HAMM : Kapat onu!
(CLOV, NAGG'ı çöp tenekesine sokar, kapağı kapar.)
CLOV : *(İskemlenin yanındaki yerine dönerken.)* Yaşlılar bilebilse.
HAMM : Üstüne otur.
CLOV : Oturamam.
HAMM : Doğru. Ben de ayakta duramam.
CLOV : Öyle.
HAMM : Herkesin bir özelliği var. *(Susar.)* Telefon gelmiyor mu? *(Susar.)* Gülmeyecek miyiz?
CLOV : *(Düşündükten sonra.)* İçimden gelmiyor.

HAMM : *(Düşündükten sonra.)* Benim de. *(Susar.)* Clov!
CLOV : Evet.
HAMM : Doğa bizi unuttu.
CLOV : Doğa diye bir şey kalmadı artık.
HAMM : Kalmadı mı? Abartıyorsun.
CLOV : Çevremizde demek istiyorum.
HAMM : Ama soluk alıyoruz, değişiyoruz. Saçlarımızı, dişlerimizi yitiriyoruz. Gençliğimizi! İdeallerimizi!
CLOV : Öyleyse bizi unutmadı.
HAMM : Hani artık kalmadı diyordun.
CLOV : *(Hüzünlü.)* Dünyada bizim kadar tuhaf düşünen kimse olamaz.
HAMM : Elimizden geleni yapıyoruz.
CLOV : Yapmamamız gerekir.
(Susarlar.)
HAMM : Keyfin yerinde mi?
CLOV : Şöyle böyle.
(Susar.)
HAMM : Yavaş ilerliyor zaman. *(Susar.)* Ağrı kesicimi alma vakti gelmedi mi?
CLOV : Hayır. *(Susar.)* Ben gidiyorum, işim var.
HAMM : Mutfağında mı?
CLOV : Evet.
HAMM : Ne yapacağını bilmek istiyorum.
CLOV : Duvara bakıyorum.
HAMM : Duvara mı? Ne görüyorsun duvarında? Tanrı'nın buyruklarını mı? Çıplak vücutlar mı?
CLOV : Sönen ışığımı görüyorum.
HAMM : Sönen ışığını mı? Söylediğin de laf mı! İyi, peki, *ışığın* burada da sönebilir. Bir parça yüzüme bak da, öyle söz et *ışığından.*
(Susarlar.)
CLOV : Benimle böyle konuşmamalısın.
(Susar.)
HAMM : *(Soğukça.)* Bağışla. *(Susar. Daha güçlü.)* Bağışla dedim.
CLOV : Seni duyuyorum.
(Susarlar NAGG'ın kutusunun kapağı kalkar. Kenarları kavrayan elleri belirir.

Sonra başı çıkar ortaya. Ağzında bisküvi, NAGG dinler.)

HAMM : Tohumların filizlendi mi?

CLOV : Hayır.

HAMM : Filizlendiklerini görebilmek için biraz eşeleseydin toprağı.

CLOV : Filizlenmediler.

HAMM : Belki henüz çok erken.

CLOV : Eğer filizlenecek olsalar çoktan filizlenirlerdi. *(Hırsla.)* Hiç filizlenmeyecekler. *(Susar. NAGG bisküviyi eline alır.)*

HAMM : Bu pek hoş değil. *(Susar.)* Ama gün sonu hep böyledir, değil mi Clov?

CLOV : Hep.

HAMM : Ötekiler gibi bir gün sonu değil mi Clov?

CLOV : Öyle denebilir. *(Susarlar.)*

HAMM : *(Kaygıyla.)* Ama neler oluyor, neler oluyor?

CLOV : Bir şeyler doğal akışını sürdürüyor. *(Susarlar.)*

HAMM : Hadi git. *(Başını arkaya, iskemleye düşürür, kıpırtısız durur. CLOV kıpırdamaz, derin bir iç çeker. HAMM doğrulur.)* Sana gitmeni söylemiştim, sanırım.

CLOV : Gitmeye çalışıyorum. *(Kapıya gider, durur.)* Peydahlandığımdan bu yana. *(CLOV çıkar.)*

HAMM : İlerliyoruz. *(Başını iskemlenin arkasına dayar, kıpırdamadan durur. NAGG öteki tenekenin kapağına vurur. Kısa bir süre geçer. Daha kuvvetli vurur. Kapak açılır. NELL'in kenarları kavrayan elleri belirir, sonra başı çıkar. Dantel bir bere takmıştır. Yüzü bembeyazdır.)*

NELL : Ne var bebeğim? *(Susar.)* Aşk zamanı mı?

NAGG : Uyuyor muydun?

NELL : Yo, hayır!

NAGG : Öp beni.

NELL : Öpüşemeyiz ki.

NAGG : Bir deneyelim. *(Başları zorlukla birbirine uzanır ama birleşmez, ayrılırlar.)*

NELL : Neden her gün bu komedi? *(Susarlar.)*

NAGG : Dişim düşmüş.

NELL : Ne zaman?

NAGG : Dün ağzımdaydı.

NELL : *(Hüzünlü.)* Ah dün! *(Birbirlerine güçlükle dönerler.)*

NAGG : Beni görüyor musun?

NELL : Zor seçiyorum. Ya sen?

NAGG : Ne?

NELL : Beni görüyor musun?

NAGG : Zor seçiyorum.

NELL : Daha iyi, daha iyi.

NAGG : Böyle konuşma. *(Susar.)* Gözümüz bozuldu.

NELL : Evet. *(Susarlar, birbirlerine sırtlarını dönerler.)*

NAGG : Beni duyuyor musun?

NELL : Evet. Ya sen?

NAGG : Evet. *(Susar.)* İşitme duyumuz yerinde.

NELL : Neyimiz?

NAGG : İşitme duyumuz.

NELL : Hayır. *(Susar.)* Bana söyleyecek başka bir şeyin var mı?

NAGG : Hatırlıyor musun—

NELL : Hayır.

NAGG : Baldırlarımızı yitirdiğimiz şu bisiklet kazasını. *(Gülerler.)*

NELL : Ardennes'deydi. *(Daha zayıf gülerler.)*

NAGG : Sedan çıkışındaydı. *(Daha da zayıf gülerler. Kısa bir süre geçer.)* Üşüyor musun?

NELL : Evet, dondum, ya sen?

NAGG : Donuyorum. *(Susar.)* İçeri girmek istiyor musun?

NELL : Evet.

NAGG : O halde gir. *(NELL kımıldamaz.)* Neden

girmiyorsun?

NELL :Bilmiyorum.

(Susarlar.)

NAGG : Talaşlarını değiştirdiler mi?

NELL : Talaş değil ki bunlar. *(Susar. Bıkkınlıkla.)* Daha açık konuşamaz mısın Nagg?

NAGG : Öyleyse kumunu. Ne önemi var?

NELL : Önemli.

(Susar.)

NAGG : Bir vakitler talaştı.

NELL : Bir vakitler!

NAGG : Şimdi de kum. *(Susar.)* Plaj kumu. *(Susar. Daha yüksek sesle.)* Şimdi kumsala gidiyor kum almak için.

NELL : Şimdi kum.

NAGG : Seninkini değiştirdi mi?

NELL : Hayır.

NAGG : Benimkini de. *(Susar.)* Karşı çıkmamız gerek. *(Susar. Bisküviyi gösterek.)* Bir parça ister misin?

NELL : Hayır. *(Susar.)* Ne parçası?

NAGG : Bisküvi. Yarısını sana ayırmıştım. *(Bisküviye bakar. Gururla.)* Dörtte üçünü. Senin için. Hadi. *(Kadına uzatır.)* Hayır mı? *(Susar.)* Nen var?

HAMM : *(Bıkkınlıkla.)* Yahu sussanıza, sussanıza, uyutmuyorsunuz beni. *(Susar.)* Alçak sesle konuşun. *(Susar.)* Uyuyabilsem belki de sevişebilirdim. Koruluklara giderdim. Göğü, toprağı görürdüm. Koşardım, koşardım, beni yakalayamazlardı. *(Susar.)* Doğa! *(Susar.)* Başımın içinde bir su damlası var. *(Susar.)* Bir yürek, bir yürek var başımın içinde.

(Susar.)

NAGG : *(Alçak sesle.)* Duydun mu? Başının içinde bir yürek! *(HAMM'ı kollayarak güler.)*

NELL : Nagg bu gibi şeylere gülmemek gerekir. Neden hep gülüyorsun?

NAGG : Böyle yüksek sesle konuşma.

NELL : *(Sesini alçaltmadan.)* Hiçbir şey mutsuzluktan daha gülünç değildir. İnan bana. Ama—

NAGG : *(Sarsılmış.)* Oh!

NELL : Evet, evet, dünyanın en komik şeyidir. Biz başlangıçta hep güleriz, yürekten güleriz. Ama hep aynı şeydir karşımızdaki. Sık sık anlatılan o güzel öyküye benzer, güzel bulmaya devam ederiz de gülmez olmuşuzdur artık. *(Susar.)* Bana söyleyecek başka şeyin var mı?

NAGG : Hayır.

NELL : İyi düşün. *(Susar.)* Öyleyse ben gidiyorum.

NAGG : Bisküvini istemiyor musun? *(Susar.)* Senin için ayırmıştım. *(Susar.)* Gideceğini sanıyordum.

NELL : Gideceğim.

NAGG : Önce bir parça kaşıyabilir misin beni?

NELL : Hayır. *(Susar.)* Nereni?

NAGG : Sırtımı.

NELL : Hayır. *(Susar.)* Kenara sürtün.

NAGG : Daha aşağıda. Boşlukta.

NELL : Hangi boşlukta?

NAGG : Boşlukta işte canım. *(Susar.)* Kaşıyamaz mısın? Dün kaşımıştın ya.

NELL : *(Hüzünlü.)* Ah, dün!

NAGG : Kaşıyamaz mısın? *(Susar.)* Seni kaşımamı ister misin? *(Susar.)* Yine ağlıyor musun?

NELL : Ağlamaya çalışıyordum.

(Susarlar.)

HAMM : *(Alçak sesle.)* Belki de küçük bir damardır.

(Susar.)

NAGG : Ne dedi?

NELL : Belki de küçük bir damardır.

NAGG : Ne anlamı var bunun? *(Susar.)* Anlamı yok ki. *(Susar.)* Sana terzinin öyküsünü anlatayım.

NELL : Hayır *(Susar.)* Neden?

NAGG : Seni neşelendirmek için.

NELL : Komik bir öykü değil ki.

NAGG : Seni her zaman güldürürdü. *(Susar.)* İlk anlattığımda gülmekten öleceğini sanmıştım.

NELL : Como Gölündeydik. *(Susar.)* Bir nisan

öğle sonrasıydı. *(Susar.)* İnanabiliyor musun?

NAGG : Neye?

NELL : Bir vakitler Como Gölünde dolaştığımızı. *(Susar.)* Bir nisan öğle sonrasında.

NAGG : Bir gün önce nişanlanmıştık.

NELL : Nişanlanmış mıydık!

NAGG : O kadar çok gülmüştük ki, kayığı alabora etmiştin. Az kalsın boğulacaktık.

NELL : Kendimi mutlu hissediyordum ondan.

NAGG : *(Kızmış.)* Hayır, hayır! Benim anlattığım öyküydü, nedeni. Kanıtı da, buna hâlâ gülebilmen. Her seferinde gülüyorsun.

NELL : Derindi, çok derindi. Dibi görünüyordu. Öylesine beyaz! Öylesine berraktı!

NAGG : Bir defa daha dinle. *(İyi hikâye anlatan birisinin tonunda.)* Bir İngiliz— yeni yıl şenlikleri için çizgili bir pantolon diktirmek ister acele. Terzisine gider, ölçüsünü aldırır, *(TERZİ'nin sesi.)* "Anlaştık, dört gün sora gelin, hazır olur." Peki, dört gün sonra. *(TERZİ'nin sesi.)* "Oh, özür dilerim, bir hafta sonra gelin, arkasında bir karışıklık var." Tamam arkası kolay değildir, öyle ya. Bir hafta geçer. *(TERZİ'nin sesi.)* "Çok üzgünüm, on gün sonra gelin, ağını berbat ettim." Anlaşıldı, tam oturan bir ağ hep sorun çıkarır zaten. On gün geçer. *(TERZİ'nin sesi.)* "Nasıl üzgünüm, anlatamam, onbeş gün sonra gelin, ön tarafını iyi dikemedim." Peki, ne yapalım, bacakaraları ince iş. *(Susar. Normal sesle.)* Bu defa iyi anlatamıyorum. *(Susar. Cansız bir sesle.)* Bu öyküyü gittikçe daha kötü anlatıyorum. *(Susar. İyi hikâye anlatan birisinin tonunda.)* Sonunda, kısacası iğne derken, iplik derken çançiçekleri açıyor, yani nisan'a giriyoruz ve terzi ilik-lerde çuvallıyor. *(MÜŞTERİ'nin yüzü ve sesi.)* "Tanrı canınızı alsın Beyefendi, hayır olmaz. Rezaletin dik alası bu! Altı günde, işitiyor musunuz, altı günde yarattı Tanrı dünyayı. Evet beyefendi evet, bütün DÜNYAYI. Ve siz bir pantolon dikmeyi üç ayda beceremediniz." *(TERZİ'nin öfke ve şaşkınlık dolu sesi.)* 'Ama Sevgili bayım, Sevgili bayım, bir *(Aşağılayıcı ve tiksinti dolu bir tavırla.)* şu dünyaya bakın— *(Susar.)* —bir de— *(Sevgi dolu, gururlu.)* benim PANTOLONUMA,

(Susar. NAGG hiçbir şey anlamamışçasına donuk gözlerle bakan NELL'i süzer, zoraki ve tiz bir kahkaha fırlatır, kısa keser, başını NELL'e doğru uzatır, yeniden bir kahkaha atar.)

HAMM : Yeter!

(NAGG sıçrar, gülmeyi bırakır.)

NELL : Dibi görünüyordu.

HAMM : *(Sinirli.)* Bitiremediniz mi? Bitiremeyecek misiniz? *(Birden öfkeyle.)* Biteceği yok demek ki! *(NAGG çöp tenekesine dalar, kapağı kapar. NELL kımıldamaz. Çıldırmış.)* Ama hâlâ nelerden konuşabilir, nelerden söz edebilirler? *(Çılgınca.)* Krallığım bir çöpçü için ha! *(Düdüğü çalar. CLOV girer.)* Şu çöpleri kaldır. Denize at!

(CLOV çöp tenekelerine yaklaşır, durur.)

NELL : Öylesine beyaz!

HAMM : Ne diyor? Neler saçmalıyor?

(CLOV eğilir, NELL'in elini alır, nabzını yoklar.)

NELL : *(CLOV'a.)* Çöle!

(CLOV kadının bileğini bırakır, çöp tenekesine sokar, kapağı kapatır, doğrulur.)

CLOV : *(İskemlenin yanındaki yerine dönerek.)* Artık nabzı atmıyor.

HAMM : Neler saçmaladı sana?

CLOV : Buradan çöle kaçıp gitmemi söyledi.

HAMM : Neler olup bitiyor? Hepsi bu kadarcık mı?

CLOV : Hayır.

HAMM : Daha başka?

CLOV : Anlayamadım.

HAMM : Kapattın mı onu?

CLOV : Evet.

HAMM : İkisi de kapatılmış durumda mı?

CLOV : Evet.

HAMM : Kapakları açılmayacak biçimde kapat. *(CLOV kapıya doğru gider.)* Acelesi yok. *(CLOV durur.)* Öfkem geçiyor. Çişimi yapmak istiyorum.

CLOV : Gidip sonda getireyim. *(CLOV kapıya doğru gider.)*

HAMM : Acelesi yok. *(CLOV durur.)* Bana ağrı kesicimi ver.

CLOV : Henüz çok erken. *(Susar.)* Uyarıcının ardından almak için çok erken, etkisini göstermez.

HAMM : Sabah uyarılıyor, akşam da uyuşturuluyorsun. Tabii, ya da bunun tam tersi. *(Susar.)* Şu yaşlı doktor öldü, değil mi?

CLOV : Yaşlı değildi.

HAMM : Ama öldü değil mi?

CLOV : Tabii. *(Susar.)* Bunu sen mi bana soruyorsun? *(Susar.)*

HAMM : Beni biraz dolaştır. *(CLOV iskemlenin arkasına geçer ve iter.)* O kadar hızlı değil. *(CLOV iskemleyi iter.)* Beni dünyanın çevresinde dolaştır. *(CLOV iter.)* Beni duvara yaklaştır, sonra ortaya getir. *(CLOV iter.)* Tam ortadayım değil mi?

CLOV : *(İterek.)* Evet.

HAMM : Bize sahici tekerlekli bir iskemle gerekli. Büyük tekerlekli. Bisiklet tekerlerinden. *(Susar.)* Sıkıca tutuyorsun değil mi?

CLOV : *(İterek.)* Evet.

HAMM : *(Elleriyle duvarı yoklar.)* Doğru değil! Neden bana yalan söylüyorsun?

CLOV : *(Duvara daha fazla yaklaştırarak.)* İşte! İşte!

HAMM : Dur! *(CLOV arkadaki duvarın dibinde iskemleyi durdurur. HAMM duvara elini yaslar. Kısa bir süre geçer.)* Yaşlı duvar! *(Susar.)* Ötesi ... başka cehennem! *(Susar. Sertçe.)* Daha yakına, daha yakına! Tam dibine!

CLOV : Elini kaldır! *(HAMM elini çeker. CLOV iskemleyi duvara yapıştırır.)* Oldu! *(HAMM duvara doğru eğilir, kulağını dayar.)*

HAMM : Duyuyor musun? *(Bükülmüş parmaklarıyla duvara vurur. Kısa bir süre geçer.)* Duyuyor musun? Boş tuğlalar! *(Bir daha vurur.)* Tümü boş bunların. *(Susar. Doğrulur. Sertlikle.)* Yeter! Dönüyoruz.

CLOV : Turu tamamlamadık.

HAMM : Beni yerime götür. *(CLOV iskemleyi yerine getirir, durdurur.)* Yerim burası mı?

CLOV : Evet, burası.

HAMM : Tam ortada mıyım?

CLOV : Ölçeceğim.

HAMM : Aşağı yukarı! Aşağı yukarı!

CLOV : Öyle sayılır.

HAMM : Aşağı yukarı ortada mıyım?

CLOV : Galiba.

HAMM : Galiba mı? Tam ortaya yerleştir beni.

CLOV : Gidip zinciri getireyim.

HAMM : Yaklaşık olarak söyle! Üç aşağı beş yukarı. *(CLOV iskemleyi belli belirsiz oynatır.)* Tam ortaya.

CLOV : Burası. *(Susarlar.)*

HAMM : Biraz soldaymışım gibi geliyor. *(CLOV iskemleyi belli belirsiz kımıldatır. Kısa bir süre geçer.)* Şimdi de bir parça sağdayım. *(CLOV deviniyi yineler.)* Biraz öne gittim. *(CLOV deviniyi yineler.)* Şimdi de biraz geride kaldım. *(CLOV aynı deviniyi yineler.)* Orada durma *(İskemlenin arkasına)* beni korkutuyorsun. *(CLOV iskemlenin yanındaki yerine döner.)*

CLOV : Onu bir öldürebilsem gözüm açık gitmezdi. *(Susarlar.)*

HAMM : Hava nasıl?

CLOV : Her zamanki gibi.

HAMM : Toprağa bak.

CLOV : Baktım.

HAMM : Dürbünle mi?

CLOV : Dürbüne gerek yok.

HAMM : Dürbünle bak oraya.

CLOV : Dürbünü alıp getireyim. *(CLOV çıkar.)*

HAMM : Dürbüne gerek yokmuş! *(CLOV elinde dürbünle girer.)*

:CLOV : İşte dürbünü getirdim. *(Sağ pencereye gider, bakar.)* Bana bir merdiven lazım.

HAMM : Neden? Boyun mu kısaldı? *(CLOV elinde dürbünle çıkar.)* Bundan hoşlanmadım, hiç hoşlanmadım. *(CLOV elinde merdivenle girer.)*

CLOV : Merdiveni getirdim. *(Sağ pencerenin altına yerleştirir, üstüne çıkar, dürbünü almadığının farkına varır, merdivenden iner.)* Dürbün lazım bana. *(CLOV kapıya yönelir.)*

HAMM : *(Sertçe.)* Ama dürbünün var.

CLOV : *(Durur. Sertçe.)* Hayır, dürbünüm yok. *(CLOV çıkar.)*

HAMM : Hiç hoş değil. *(CLOV elinde dürbünle girer. Merdivene ilerler.)*

CLOV : Neşeleniyoruz. *(Merdivenin üstüne çıkar, dürbünü dışarıya yöneltir. Dürbün elinden kayar, düşer. Kısa bir süre geçer.)* Özellikle yaptım. *(Merdivenden iner, dürbünü alır, inceler, izleyicilere yöneltir.)* Coşkun bir kalabalık ... görüyorum. *(Susar.)* Dürbün dediğin böyle olur işte. *(Dürbünü indirir, HAMM'a döner.)* Ee, gülmeyecek miyiz?

HAMM : *(Düşündükten sonra.)* Ben gülmüyorum.

CLOV : *(Düşündükten sonra.)* Ben de. *(Merdivenin üzerine çıkar, dürbünü dışarıya yöneltir.)* Bir bakalım ... *(Dürbünü gezdirerek bakar.)* Sıfır ... *(Bakar)* ... sıfır ... *(Bakar)* ... ve sıfır *(Dürbünü indirir, HAMM'a döner.)*

HAMM : Hiçbir şey kımıldamıyor. Her şey—

CLOV : Sıf—

HAMM : *(Sertçe.)* Seninle konuşmuyorum. *(Normal sesiyle.)* Her şey ... her şey ... her şey nasıl? *(Sertçe.)* Her şey nasıl?

CLOV : Her şey nasıl mı? Tek bir sözcükte mi? Bilmek istediğin bu mu? Bir saniye. *(Dürbünü dışarıya çevirir, bakar, dürbünü indirir, HAMM'a döner.)* Ölü. *(Susar.)* Ee, memnun musun şimdi?

HAMM : Denize bak.

CLOV : Aynı.

HAMM : Okyanusa bak. *(CLOV merdivenden iner, sol pencereye doğru birkaç adım atar, merdiveni almak için döner, sol pencerenin altına yerleştirir, üstüne çıkar, dürbünü dışarıya çevirir, uzun uzun bakar. İrkilir, dürbünü indirirler, yeniden doğrultur.)*

CLOV : Hiç böyle bir şey görmemiştim.

HAMM : *(Kaygılı.)* Ne o? Bir yelkenli mi? Bir yüzgeç mi? Duman mı?

CLOV : *(Bakmayı sürdürerek.)* Işık yok olmuş.

HAMM : *(Yatışmış.)* Peki! Bunu biliyorduk.

CLOV : *(Bakarak.)* Bir parça kalmıştı ama.

HAMM : Sonu.

CLOV : *(Bakarak.)* Evet.

HAMM : Ya şimdi.

CLOV : *(Bakarak.)* Bir şey kalmamış.

HAMM : Martılar yok mu?

CLOV : *(Bakarak.)* Martılar mı?

HAMM : Ya ufukta, ufukta bir şey yok mu?

CLOV : *(Dürbünü indirerek HAMM'a döner, öfkeli.)* Tanrı aşkına, ufukta ne olsun istiyorsun? *(Susarlar.)*

HAMM : Dalgalar, dalgalar nasıl?

CLOV : Dalgalar mı? *(Dürbünü doğrultur.)* Kurşuni.

HAMM : Ya güneş?

CLOV : *(Bakmayı sürdürerek.)* Sıfır.

HAMM : Oysa batmak üzere olması gerekirdi. Yeniden bak.

CLOV : *(Arayarak.)* Başlayacağım şu güneşe!

HAMM : Öyleyse şimdiden gece oldu.

CLOV : *(Bakmayı sürdürür.)* Hayır.

HAMM : O halde ne?

CLOV : *(Bakarak.)* Boz bulanık. *(Dürbünü indirerek, HAMM'a doğru döner, daha yüksek sesle.)* Boz. *(Susar. Daha da yüksek ses-*

le.) BOZZZ! *(Susar. Merdivenden iner, arkasından HAMM'a yaklaşır ve kulağına fısıldar.)*

HAMM : *(İrkilerek.)* Boz ha. Boz mu dedin?

CLOV : Açık siyah. Bu kutuptan o kutba kadar.

HAMM : Abartıyorsun. *(Susar.)* Orada durma, beni korkutuyorsun. *(CLOV iskemlenin yanındaki yerine döner.)*

CLOV : Her gün bu komedi, anlamı ne sanki?

HAMM : Alışkanlık. Bilinmez ki. *(Susar.)* Dün gece göğsümün içini gördüm. Büyük bir yara vardı.

CLOV : Pöh! Kalbini gördün yani.

HAMM : Hayır, yara açıktı. *(Susar. Kaygılı.)* Clov!

CLOV : Ne var?

HAMM : Neler olup bitiyor?

CLOV : Bir şeyler doğal akışını sürdürüyor. *(Susar.)*

HAMM : Clov!

CLOV : *(Bıkkın.)* Efendim?

HAMM : Hiçbir ... bir anlamımız yok mu?

CLOV : Anlam mı? Siz, ben ve anlam öyle mi? *(Kısa bir gülüş.)* Çok hoş doğrusu!

HAMM : Kendime sormuşumdur hep. *(Susar.)* Yeryüzüne yeniden bir akıllı insan dönseydi ve bizi uzun uzun gözlemleseydi kafasında birtakım düşünceler oluşmaz mıydı diye. *(Akıllı kişinin sesiyle.)* Oh! Güzel, ne olduğunu görüyorum, evet, şimdi anlıyorum ne yaptıklarını. *(CLOV sıçrar, dürbünü bırakır, iki eliyle önünü kaşır. HAMM sesini normalleştirerek.)* Hatta o kadar ileri gitmeden biz kendimiz ... *(Heyecanla.)* ... biz bile ... kimi zaman ... *(Ateşli.)* Bütün bunların bir işe yaradığını düşünmek!

CLOV : *(Üzüntüyle kaşınarak.)* Pire var üzerimde.

HAMM : Pire mi? Pireler kaldı mı hâlâ?

CLOV : *(Kaşınarak.)* Üzerimde bir tane var. *(Kaşınır.)* Ya da bir kasık biti.

HAMM : *(Kafası karmakarışık.)* İnsanlığın yeniden oluşmasına neden olabilir.

CLOV : Gidip tozu getireyim. Tanrı aşkına, yakala onu! *(CLOV çıkar.)*

HAMM : Bir pire! Korkunç bir şey! Ne gün! *(CLOV girer. Elinde karton bir kutu vardır.)*

CLOV : İşte getirdim böcek ilacını.

HAMM : Tam üstüne serp. *(CLOV gömleğini dışarı çıkarır, pantolununun üst düğmelerini çözer, gömleğini öne doğru kaldırır ve tozu içine boşaltır. Eğilir, bakar, bekler, ürperir, daha çok döker çılgıncasına. Eğilir, bakar, bekler.)*

CLOV : Hıyarağası!

HAMM : Geberttin mi?

CLOV : Öyle gözüküyor. *(Karton kutuyu bırakır ve giysilerini düzeltir.)* Tabii sakince durup beklemiyorsa.

HAMM : Sakin mi! Sükûnetle demek istiyorsun herhalde? Tabii sükûnetle durup beklemiyorsa.

CLOV : Sükûnetle mi denir? Sakince denmez mi?

HAMM : Neyse ne. Sakince durup hâlâ yaşıyorsa babalara geldik demektir.

CLOV : Ah. *(Susar.)* Çişini yapmayacak mısın?

HAMM : Acelesi yok.

CLOV : Mükemmel, mükemmel. *(Susar.)*

HAMM : *(Yerinde duramaz.)* Hadi gidelim burdan, ikimiz! Güneye! Bir sal yaparsın, akıntılar bizi alır uzaklara götürür, uzaklara ... başka memelilere.

CLOV : Tanrı göstermesin.

HAMM : Öyleyse ben, tek başıma açılırım denize. Çabuk hazırla şu salı. Yarın uzaklarda olacağım.

CLOV : *(Kapıya doğru atılır.)* Hemen işe koyuluyorum.

HAMM : Bekle! *(CLOV durur.)* Köpekbalıkları var mıdır dersin?

CLOV : Köpekbalıkları mı? Bilmiyorum. Hâlâ

yaşıyorlarsa, vardır.
(Kapıya yönelir.)

HAMM : Bekle. *(CLOV durur.)* Ağrı kesicimi alma zamanı gelmedi mi?

CLOV : *(Sertçe.)* Hayır. *(Kapıya yönelir.)*

HAMM : Bekle. *(CLOV durur.)* Gözlerin nasıl?

CLOV : Kötü.

HAMM : Ama görüyorsun.

CLOV : Görmek istediğim her şeyi.

HAMM : Ya bacakların?

CLOV : Kötü.

HAMM : Ama yürüyorsun.

CLOV : Gidip ... geliyorum.

HAMM : Benim evimde. *(Susar. Kehanette bulunurcasına, şehvetle.)* Bir gün kör olacaksın, benim gibi. Bir köşeye oturmuş, boşlukta kaybolmuş, küçücük, sonsuza dek karanlıkta kalacaksın. Benim gibi. *(Susar.)* Bir gün, yoruldum, diyeceksin kendine, gidip oturacaksın. Sonra, acıktım, kalkıp bir şeyler yiyeyim diyeceksin. Ama kalkamayacaksın. Kendine, oturmakla kötü ettim, ama madem böyle biraz daha oturayım, sonra kalkarım, bir şeyler yerim diyeceksin. Ama kalkamayacak, bir şeyler yiyemeyeceksin. *(Susar.)* Bir ara duvara bakacak, sonra kendine, gözlerimi kapatıp bir parça uyuyayım, sonra her şey düzelir, deyip kapatacaksın gözlerini. Yeniden açtığında karşında duvarı bulamayacaksın. *(Susar.)* Sonsuzluk boşluk saracak çevreni, tüm zamanların yeniden dirilen ölülerin dolduramayacakları, bir bozkırın ortasındaki küçük bir çakıltaşından farksız olacaksın orada. *(Susar.)* Bir gün bunların ne anlama geldiğini öğreneceksin, benim gibi olacaksın, bir farkla tabii, senin hiç kimsen olmayacak, çünkü kimse sana acımayacak, senin de acıyacak kimsen kalmayacak.
(Susar.)

CLOV : İlle de böyle olması gerekmiyor. *(Susar.)* Unuttuğun bir şey var.

HAMM : Ne?

CLOV : Ben oturamam ki.

HAMM : *(Sabırsızlıkla.)* Öyleyse yatarsın, ne fark eder. Ya da yalnızca ayakta durursun, şimdiki gibi. Bir gün kendine, yoruldum, biraz durayım dersin. Hangi biçimde olduğunun ne önemi var.
(Susar.)

CLOV : Bütün istediğim seni terk etmem mi?

HAMM : Tabii ki.

CLOV : Giderim öyleyse.

HAMM : Beni bırakamazsın.

CLOV : Bırakmam öyleyse.
(Susarlar.)

HAMM : Bizi öldürmekten başka çaren yok. *(Susar.)* Eğer bunu yapacağına yemin edersen, kilerin anahtarını veririm sana.

CLOV : Seni öldüremem.

HAMM : Öldürmezsin öyleyse.
(Susarlar.)

CLOV : Gidiyorum, yapacaklarım var.

HAMM : Buraya ilk gelişini hatırlıyor musun?

CLOV : Hayır. Çok küçükken demiştin.

HAMM : Babanı hatırlıyor musun?

CLOV : *(Bıkkınlıkla.)* Aynı yanıt. *(Susar.)* Bu soruları bana milyonlarca defa sormuştun.

HAMM : Eski soruları seviyorum. *(Arzuyla.)* Ah, eski sorular, eski yanıtlar, bunlardan başka nem kaldı ki! *(Susar.)* Sana ben babalık ettim.

CLOV : Evet. *(HAMM'a gözlerini diker.)* Evet, bunu yapmıştın benim için.

HAMM : Evim sana yuva olmuşdu.

CLOV : Evet. *(HAMM'ı süzerek.)* Burası bu işi görmüştü benim için.

HAMM : *(Gururla.)* Bensiz *(Kendini göstererek.)* baban olur muydu? Hamm'sız *(Çevreyi gösterir.)* yuva olur muydu?
(Susar.)

CLOV : Ben gidiyorum.

HAMM : Hayatında bir kez olsun düşündün mü?

CLOV : Katiyen.

HAMM : Burada bir çukurda olduğumuzu. *(Su-*

sar.) Ama tepelerin ardında? Ha? Ya hâlâ yeşillik varsa? Ha? *(Susar.)* Bitkiler, meyveler. *(Susar. Coşkuyla.)* Ekinler. *(Susar.)* Belki de uzağa gitmene gerek kalmaz.

CLOV : Uzağa gidemem. *(Susar.)* Ben gidiyorum.

HAMM : Köpeğim hazır mı?

CLOV : Bir bacağı eksik.

HAMM : Tüyleri ipek gibi mi?

CLOV : Bildiğin salon köpeği.

HAMM : Hadi git getir. *(CLOV çıkar.)* İlerliyoruz. *(CLOV elinde oyuncak, siyah bir köpeğin üç bacağından birini tutarak girer.*

CLOV : Köpeklerin işte. *(Köpeği HAMM'a verir, HAMM kucağına alır, yoklar, okşar.)*

HAMM : Beyaz değil mi?

CLOV : Öyle sayılır.

HAMM : Ne demek öyle sayılır. Beyaz mı, değil mi?

CLOV : Beyaz değil. *(Susar.)*

HAMM : Cinsel organını unutmuşsun.

CLOV : *(Kızgın.)* Ama henüz bitmedi ki. Cinsel organ en son konur. *(Susar.)*

HAMM : Kurdelasını takmamışsın.

CLOV : *(Parlar.)* Bitmediğini söyledim ya! İnsan önce köpeği bitirir, sonra kurdelasını takar. *(Susarlar.)*

HAMM : Ayakta durabiliyor mu?

CLOV : Bilmiyorum.

HAMM : Bir dene. *(Köpeği CLOV'a uzatır, o da yere koyar.)* Ece?

CLOV : Bir dakika. *(Çömelerek köpeği üç ayağı üzerinde durdurmaya çalışır, başaramaz, bırakır. Köpek yere kapaklanır.)*

HAMM : *(Sabırsızlıkla.)* Eeee, ne oldu?

CLOV : Duruyor.

HAMM : *(Elleriyle aranarak.)* Nerede? Nerede o? *(CLOV köpeği ayağa kaldırır, tutar.)*

CLOV : Burada.

(HAMM'ın elini tutar ve köpeğin başına götürür.)

HAMM : *(Eli köpeğin başında.)* Bana bakıyor mu?

CLOV : Evet.

HAMM : *(Gururla.)* Sanki onu gezmeye götürmemi istiyormuş gibi

CLOV : Denebilir.

HAMM : *(Gururla.)* Ya da bir kemik ister gibi. *(Elini çeker.)* Bırak böyle kalsın. Yalvarır gibi. *(CLOV doğrulur. Köpek yere kapaklanır.)*

CLOV : Ben gidiyorum.

HAMM : Hâlâ hayal görüyor musun?

CLOV : Eskisinden az.

HAMM : Pegg Ananın evinde ışık var mı?

CLOV : Işık mı? Birinin evinde ışık olmasını nasıl bekliyorsun?

HAMM : Öyleyse sönmüş.

CLOV : Elbette sönmüş. Işığın olmamasının nedeni sönmüş olması.

HAMM : Ben Pegg Anadan söz ediyorum.

CLOV : Ben de ondan söz ediyorum. Bir şeyin mi var senin bugün?

HAMM : Her zamanki halim. *(Susar.)* Gömdüler mi?

CLOV : Gömdüler mi ha! Onun kimi var ki gömecek?

HAMM : Sen.

CLOV : Ben mi! İnsanları gömmekten başka yeterince işim yok mu, ne dersin?

HAMM : Ama beni gömeceksin.

CLOV : Hayır seni de gömmeyeceğim. *(Susarlar.)*

HAMM : Eskiden güzel bir kadındı, kır çiçeği gibi. *(Hatırladıklarından dolayı şehvetle bakar.)* Erkeklerin gözdesiydi.

CLOV : Eskiden biz de güzeldik. Eskiden kim güzel değildi ki? *(Susar.)*

HAMM : Git, zıpkını getir. *(CLOV kapıya yönelir, durur.)*

CLOV : Yok şunu yap, yok bunu yap! Üstelik de her istediğini yerine getiriyorum. Hiç geri

çevirmiyorum. Neden acaba?

HAMM : Elinden gelmez.

CLOV : Yakında gelecek.

HAMM : Hayır. *(CLOV çıkar.)* Ah! İnsanlar, şu insanlar, her şeyi açıklamak gerek onlara. *(CLOV elinde zıpkınla girer.)*

CLOV : İşte zıpkının! İyice sapla! *(Zıpkını HAMM'a verir, HAMM üzerine yaslanarak iskemlenin yerini sağa, öne doğru değiştirmek için çabalar.)*

HAMM : İlerliyor muyum?

CLOV : Hayır. *(HAMM zıpkını atar.)*

HAMM : Git yağdanlığı getir.

CLOV : Ne için?

HAMM : Tekerlekleri yağlamak için.

CLOV : Ben dün yağlamıştım.

HAMM : Dün mü? Ne demek dün? Dün ha!

CLOV : *(Sertçe.)* Bu lanet olası sefaletin bir başı ve sonu var demek. Senin öğrettiğin sözcükleri kullanıyorum. Eğer anlamlarını yitirdilerse, bana yenilerini öğret. Ya da bırak hiç konuşmayayım. *(Susar.)*

HAMM : Dünyanın sonunun geldiğine inanan bir deli tanırdım. Ressamdı— ve oymacıydı. Onu severdim. Onu görmeye akıl hastanesine giderdim. Elinden tutup pencerenin önüne götürürdüm. "Bak! Boy atan mısırlara! Şuraya, bir bak! Şu balıkçı teknelerine! Tüm bu güzelliğe!" *(Susar.)* Elini çeker, korkuyla köşesine çekilirdi. Küllerden başka bir şey görmüyordu gözü. *(Susar.)* Kurtulan yalnızca o olmuştu. *(Susar.)* Unutulmuştu herkesçe. *(Susar.)* Benzeri durumlar ... öyle pek ... pek nadir diyemeyiz!

CLOV : Bir deli mi? Ne zaman bu?

HAMM : Ooo, çok oldu. Sen o zaman dünyada yoktun.

CLOV : Mutlu günler. *(Susar. HAMM takkesini çıkarır.)*

HAMM : Onu çok severdim. *(Susar. Takkesini yeniden takar.)* Ressamdı— ve oymacıydı.

CLOV : Öylesine ürkütücü şeyler var ki!

HAMM : Hayır hayır, şimdilerde pek kalmadı. *(Susar.)* Clov!

CLOV : Evet.

HAMM : Gerektiğinden fazla uzamadı mı?

CLOV : Öyle. *(Susar.)* Ne?

HAMM : Bu ... bu ... şey.

CLOV : Ben de hep öyle düşündüm. *(Susar.)* Ya sen?

HAMM : *(Donuk.)* Bu da diğerleri gibi sıradan bir gün.

CLOV : Sürdüğünce tabii. *(Susar.)* Tüm yaşam boyu aynı aptallıklar. *(Susar.)*

HAMM : Ben seni bırakıp gidemem.

CLOV : Biliyorum. Peşimden de gelemezsin. *(Susar.)*

HAMM : Beni terk ettiğini nasıl anlayacağım?

CLOV : *(Canlılıkla.)* Şey, çok basit, düdüğü öttürürsün, gelmezsem anlarsın. *(Susar.)*

HAMM : Bana hoşça kal öpücüğü vermeden mi gideceksin?

CLOV : Evet.

HAMM : Ama mutfağında ölmüş de olabilirsin.

CLOV : Aynı kapıya çıkar.

HAMM : Evet ama, mutfağında ölmüşsen bunu nasıl anlayacağım?

CLOV : Şey ... sonunda nasılsa kokarım.

HAMM : Şimdiden kokuyorsun. Bütün ev ceset kokuyor.

CLOV : Bütün evren.

HAMM : *(Öfkeli.)* Evrenin canı cehenneme. *(Susar.)* Bir şeyler düşün.

CLOV : Nasıl?

HAMM : Bir, bir fikrin olsun. *(Susar. Öfkeli)* Parlak bir fikir!

C LOV : İyi peki. *(Gözlerini yere diker, elleri arkasında bir aşağı bir yukarı yürür. Durur.)* Bacaklarım ağrıyor. İnanılır gibi değil! Yakında hiçbir şey düşünemez duruma geleceğim.

HAMM : Beni terk edemeyeceksin. *(CLOV yeni-*

den yürümeye başlar.) Ne yapıyorsun?

CLOV : Bir fikir sahibi olmaya çalışıyorum. *(Yürür.)* Hah! *(Durur.)*

HAMM : Eee, büyük düşünür?

CLOV : Dur bir dakika. *(Derin derin düşünür. Pek de emin olmadan.)* Evet. *(Susar. Daha emin.)* Evet. *(Başını kaldırır.)* Buldum. Çalar saati kurarım. *(Susar.)*

HAMM : Bugün iyi bir günümde değilim, ama açık söyleyeyim—

CLOV : Düdüğünü öttürürsün, gelmem. Saat çalar. Ben uzaklardayım. Çalmaz, mutfakta ölüp kalmışım. *(Susarlar.)*

HAMM : Çalışıyor mu? *(Susar. Sabırsızlıkla.)* Alarmı çalışıyor mu?

CLOV : Neden çalışmasın?

HAMM : Fazla çalışmaktan.

CLOV : Ama pek çalıştırıldığı yok ki.

HAMM : *(Kızgınlıkla.)* Öyleyse az çalışmaktan.

CLOV : Gidip bakayım. *(CLOV çıkar. Sahne arkasında saatin çalışı duyulur. CLOV elinde saatle girer. HAMM'ın kulağına yaklaştırır, kurar. Sonuna kadar çalışını dinlerler. Kısa bir süre geçer.)* Bir ölüyü bile diriltir bu saat. Duydun mu?

HAMM : Şöyle bir duydum.

CLOV : Sonu müthişti değil mi?

HAMM : Ben ortasını beğendim. *(Susar.)* Ağrı kesicimi alma zamanı gelmedi mi?

CLOV : Hayır! *(Kapıya doğru ilerler. Geri döner.)* Ben gidiyorum.

HAMM : Öykü vaktim geldi. Öykümü dinlemek ister misin?

CLOV : Hayır.

HAMM : Babama sor bakalım, öykümü dinlemek istiyor mu? *(CLOV çöp tenekelerinin yanına gider, NAGG'ınkinin kapağını kaldırır, içine bakar, üstüne eğilir. Kısa bir süre geçer. Doğrulur.)*

CLOV : Uyuyor.

HAMM : Öyleyse uyandır. *(CLOV eğilir, saati çaldırıp, NAGG'ı uyadırır. Anlaşılmayan sözler duyulur. CLOV doğrulur.)*

CLOV : Dinlemek istemiyor.

HAMM : Dinlerse ona şekerleme vereceğim. *(CLOV eğilir, anlaşılmaz sözler duyulur. CLOV doğrulur.)*

CLOV : Badem şekeri istiyor.

HAMM : Badem şekeri vereceğim. *(CLOV eğilir. Aynı fasıl.)*

CLOV : Oldu bu iş. *(Kapıya doğru gider. NAGG'ın elleri görünür, kutunun kenarını tutmaktadır. Sonra başı ortaya çıkar. CLOV kapıyı açar, döner.)* Ölümden sonra yaşama inanıyor musun?

HAMM : Benim yaşantım hep öyleydi zaten. *(CLOV çıkar.)* Bu kez onu alt ettim.

NAGG : Seni dinliyorum.

HAMM : Aşağılık herif! Neden dünyaya getirdin beni.

NAGG : Bilemezdim ki.

HAMM : Neyi? Neyi bilemezdin?

NAGG : Senin olacağını. *(Susar.)* Badem şekerimi verecek misin?

HAMM : Dinledikten sonra.

NAGG : Yemin eder misin?

HAMM : Evet.

NAGG : Neyin üzerine mi?

HAMM : Şerefim üzerine. *(Kısa bir süre geçer. Çok içten gülerler.)*

HAGG : İki tane mi?

HAMM : Bir tane.

NAGG : Biri benim için, öteki—

HAMM : Bir tane diyorum. Sus! *(Susar.)* Nerede kalmıştım? *(Susar. Üzgün)* Bitti, tükendik. *(Susar.)* Hemen hemen bittik. *(Susar.)* Bütün sözler tükenmiş olacak yakında. *(Susar.)* Kafamın içinde bir şeyler damlıyor, beri *(NAGG gülüşünü gizler.)* Çatlıyor, hep aynı yerden çatlıyor. *(Susar.)* Bu küçük bir damar. *(Susar.)* Küçük bir atardamar. *(Susar, Daha canlı.)*

Bu kadarı yeter, öykü zamanım geldi, nerde kalmıştım? *(Susar. Anlatıcı tonuyla.)* Adam karın üstü sürünerek bana yaklaştı. Solgun, olağanüstü solgun ve zayıftı, görünüşte— *(Susar. Doğal tonuyla.)* Hayır, bunu anlattım. *(Susar. Anlatıcı tonuyla.)* Lületaşı pipomu sakince doldurdum, her yüzeyde yanabilen türden bir kibritle yaktım diyelim ... birkaç soluk çektim. Ah! *(Susar.)* Peki, siz ne istiyorsunuz? *(Susar.)* O gün, çok iyi anımsıyorum, olağanüstü dondurucu bir soğuk vardı, termometre sıfırı gösteriyordu. Ama Noel arifesi olduğundan bunda olağanüstü bir yan yoktu. Mevsime uygun bir havaydı, sık sık olduğu gibi. *(Susar.)* Peki, hangi pis rüzgâr attı size yoluma? Kir ve gözyaşlarının birbirine karıştığı kapkara yüzünü bana doğru kaldırdı. *(Susar. Doğal tonuyla.)* Olacak. *(Anlatıcı tonuyla.)* Hayır, hayır, bana öyle bakmayın, bakmayın. Şüphesiz gözlerini yere çevirdi, özürler mırıldandı. *(Susar.)* İşim gücüm var anlıyor musunuz, şenlikler öncesi son işler, bilirsiniz. *(Susar. Güçlü.)* Peki ama, baskınımızın amacı nedir? *(Susar.)* Anımsıyorum, o gün pırıl pırıl bir güneş vardı, heliometre elliyi gösteriyordu, ama güneş şimdiden ... ölülerin üzerine batıyor. *(Doğal tonuyla.)* Güzel. *(Anlatıcı tonuyla.)* Haydi haydi, çabuk söyleyin derdinizi, çok işim var. *(Doğal tonuyla.)* İşte konuşma diye ben buna derim. Neyse ... *(Anlatıcı tonuyla.)* O zaman tehlikeyi göze alıp, işe koyuldu. Çocuğum, dedi. Ayy, bir çocuk mu, işte bu kötü. Oğlum, dedi, sanki cinsiyetin önemi varmış gibi. Nereden geliyordu? Çıktığı deliğin adını söyledi. Atla yarım günlük yol. Ne demek istiyorsunuz? Oralarda hâlâ insanların yaşadığını söylemeyin bana. Buna rağmen. Hayır hayır, hiç kimse yokmuş, kendisinden ve çocuğundan başka— tabii o da yaşıyorsa. Peki. Körfezin öte yakasındaki Kov'da

olan biteni öğrendim. Tek bir günahkâr bile kalmamış! Güzel. Çocuğunuzu orada yalnız başına, üstelik canlı durumda bıraktığınıza inanmamı istiyorsunuz ha. Hadi hadi! *(Susar.)* O gün anımsıyorum, rüzgâr kırbaçlarcasına esiyordu, rüzgâr ölçer yüzü gösteriyordu. Kurumuş çamları köklerinden söküp uzaklara götürüyordu. *(Susar. Doğal tonda.)* Bu biraz hafif kaldı. *(Anlatıcı tonuyla.)* Hadi hadi kısa kesin, benden ne istiyorsunuz, Noel ağacını ışıklandıracağım kalkmam lazım. *(Susar.)* Sonunda benden çocuğu için ekmek istediğini anladım. Ekmek mi? Her zamanki gibi bir dilenciydi işte. Ekmek mi? Ama evde ekmek bulunmaz ki, hazmı güç geliyor benim için. Peki. Mısır işinizi görmez mi? *(Susar. Doğal tonda.)* Fena gitmiyor! *(Anlatıcı tonuyla.)* Evet, mısır, ambarlarım mısır dolu. Ama bir düşünün iyice! Size mısır veririm, bir kilo, bir buçuk kilo, çocuğunuza götürürsünüz —hâlâ yaşıyorsa— ona güzel bir lapa yaparsınız *(NAGG tepki gösterir.)*, güzel, doyurucu bir lapa. Yüzüne renk gelir. Ya sonra? *(Susar.)* Sabrım tükenmişti. *(Şiddetle.)* Ama düşünün, bir düşünün, yeryüzündesiniz, umarsız bir durum bu. *(Susar.)* O gün, anımsıyorum, son derece kuru bir hava vardır, higrometre sıfırı gösteriyordu. Romatizmalarım için çok uygun bir havaydı. *(Susar. Şiddetle.)* Peki, Tanrı aşkına, ne bekliyorsunuz? Toprağın baharda yeniden uyanmasını mı? Irmakların ve denizlerin ve yeniden balıklarla dolmasını mı? Sizin gibi sersemler için gökyüzünden yiyecek yağmasını mı? *(Susar.)* Yavaş yavaş sakinleştim, yani ona ne kadar sürede buraya geldiğini soracak kadar demek istiyorum. Tam üç gün üç gece. Güzel çocuğunu ne durumda bırakmıştı. Derin uykuda. *(Güçlü.)* Ama hangi derin uykuda, şimdiden ne uykusu bu? *(Susar.)* Ney-

se, kısacası sonunda ona isterse hizmetime girebileceğini söyledim. Acımıştım. Üstelik daha o zamanlar bir ayağımın çukurda olduğunu düşünüyordum. *(Güler. Kısa bir süre geçer.)* O halde? *(Susar.)* O halde? *(Susar.)* Biraz özen gösterirseniz, burada huzur ve rahat içinde, doğal bir biçimde ölebilirsiniz. *(Susar.)* O halde? *(Susar.)* Sonunda çocuğu kabul edip etmeyeceğimi sordu —eğer yaşıyorsa. *(Susar.)* Beklediğim andı bu. *(Susar.)* Çocuğu almayı kabul edecek miydim: *(Susar.)* Onu yeniden görür gibiyim, diz çökmüş, elleri yere dayalı, çılgın gözlerini üzerime dikmiş, söylediklerimi anlamıyordu sanki. *(Susar. Doğal tonda.)* Bugünlük bu kadar yeter. *(Susar.)* Bu öyküyü anlatmayacağım bir daha, sıktı artık. *(Susar.)* Başka kişileri ilave edersem, değişir tabii. *(Susar.)* Ama onları nereden bulmalı? *(Susar.)* Nerede aramalı? *(Susar. Düdüğünü çalar. CLOV girer.)* Tanrıya dua edelim.

NAGG : Hani badem şekerim!

CLOV : Mutfakta bir fare var!

HAMM : Fare mi? Hâlâ fare kaldı mı?

CLOV : Mutfakta var bir tane.

HAMM : Hâlâ öldüremedin mi onu!

CLOV : Yarı yarıya ki, senin düdüğün aramıza girdi.

HAMM : Kaçmasın sakın.

CLOV : Bir yere gidemez.

HAMM : Öyleyse birazdan öldürürsün. Tanrıya dua edelim.

CLOV : Yine mi?

NAGG : Hani badem şekerim!

HAMM : Önce Tanrı. *(Susar.)* Hazır mısın?

CLOV : *(Boyun eğer.)* Hadi bakalım.

HAMM : *(NAGG'a.)* Ya sen?

NAGG : *(Ellerini birleştirir, gözlerini yumar ve hızlı biçimde.)* Tanrım sen—

HAMM : Sessizlik! Sessizce! Bir parça saygı. *(Susar.)* Hadi bakalım. *(Dua ediş konumuna geçer. Sessizlik. İlk cayan kendisi olur.)*

Eehh!

CLOV : *(Gözlerini açar.)* Umurumdaydı sanki. Ya senin?

HAMM : Aynen. *(NAGG'a.)* Ya senin?

NAGG : Bir dakika! *(Susar. Gözlerini açarak.)* Yapacak bir şey yok.

HAMM : Aptal! Tanrı yok ki!

CLOV : Henüz yok.

NAGG : Hani badem şekerim!

HAMM : Badem şekeri kalmadı artık. *(Susar.)*

NAGG : Doğal bu. Her şeyden önce senin babanım. Evet, ben olmasaydım, başka biri olacaktı, doğru bir yaklaşım bu. Ama bir özür değil kesinlikle.*(Susar.)* Örneğin türk lokumunu dünyada her şeyden çok severim bilirsin, ama o da kalmadı artık. Bir gün senden bir gönül borcu karşılığında lokum isteyeceğim ve sen de bana söz vereceksin. İnsan zamana ayak uydurmalı. *(Susar.)* Küçükken geceleri korktuğunda kimi çağırırdın? Anneni mi? Hayır. Beni. Bağırmana aldırmazdık. Sonra rahat uyuyabilmek için seni uzaklaştırdık. *(Susar.)* Bir kral kadar mutlu uyurdum, seni dinlemem için beni uyandırırdın. Zorunlu değildi aslında, gerçekten de seni dinlememe ihtiyacın yoktu. Zaten dinlemezdim de! *(Susar.)* Umarım seni dinleyecek birine gerçekten ihtiyaç duyacağın gün gelecek ve bir ses arayacaksın, benim sesimi. *(Susar.)* Evet o zamana kadar yaşayacağımı ve küçük bir çocukken, karanlıkta kaldığın korktuğun, tek umudunun ben olduğum sıralardaki bağırışını duyacağımı umuyorum. *(Susar. NAGG, NELL'in kutusunun kapağına vurur. Kısa bir süre geçer.)* Nell! *(Susar. Daha hızlı vurur.)* Nell!

(Susar. NAGG kutusuna girer, kapağı kapatır. Kısa bir süre geçer.)

HAMM : Eğlence bitti. *(El yordamıyla köpeği arar.)* Köpek gitmiş.

CLOV : Gerçek bir köpek değil o, gitmiş olamaz.

Öyleyse devam ediyorum. Çocuğunu da yanında getirmeyi talep ediyor, minnettar olarak işi kabul etmeden önce.

CLOV : Çocuk kaç yaşında.

HAMM : Küçücük.

CLOV : Ağaçlara tırmanırdı.

HAMM : Ufak tefek işlere yarardı.

CLOV : Sonra da büyürdü.

HAMM : Olasıdır.
(Susarlar.)

CLOV : Ama hadi devam et dostum, devam et.

HAMM : Hepsi bu. Burada kalmıştım.
(Susar.)

CLOV : Gerisini çıkarabilecek misin?

HAMM : Aşağı yukarı.

CLOV : Sonuna yaklaştın değil mi?

HAMM : Korkarım ki öyle.

CLOV : Hah! Bir tane daha uydurursun.

HAMM : Bilmiyorum. *(Susar.)* Kendimi biraz boşalmış hissediyorum. *(Susar.)* Uzun sürmüş yaratıcı bir çabanın sonunda. *(Susar.)* Denize kadar sürünebilseydim! Başımı koyacağım kumlardan yastık yapardım ve sular yükselirdi.

CLOV : Artık sular yükselmeyecek.
(Susar.)

HAMM : Git bak ölmüş mü?
(CLOV, NELL'in çöp tenekesinin kapağını kaldırır, eğilir. Kısa bir süre geçer.)

CLOV : Öyle görünüyor.
(Kapağı indirir, doğrulur. HAMM takkesini çıkarır. Kısa bir süre geçer. Yeniden giyer.)

HAMM : *(Takkesini tutarak.)* Ya Nagg?
(CLOV NAGG'ın kutusunun kapağını kaldırır, eğilir. Kısa bir süre geçer.)

CLOV : Sanırım hayır.
(CLOV kapağı kapatır, doğrulur.)

HAMM : *(Elini takkesinden çeker.)* Ne yapıyor?
(CLOV NAGG'ın kutusunun kapağını kaldırır, eğilir. Kısa bir süre geçer.)

CLOV : Ağlıyor.
(CLOV kapağı kapatır, doğrulur.)

HAMM : O halde yaşıyor. *(Susar.)* Yaşantında

CLOV mutluluk duyduğun bir an oldu mu hiç?

: Fikrim yok.
(Susar.)

HAMM : Pencerenin altına götür beni. *(CLOV sandalyeye doğru yönelir.)* Işığı yüzümde hissetmek istiyorum. *(CLOV sandalyeyi iter.)* Hatırlar mısın, başlangıçta beni dolaştırmaya çıktığında nasıl da beceriksizlikler yapardın. Çok yukardan iterdin koltuğu. Her adımda ramak kalırdı devrilmeme. *(Melercesine.)* Hee! Nasıl da eğlenirdik birlikte değil mi? *(Hüzünlü.)* Sonra alışkanlık haline geldi. *(CLOV koltuğu sağdaki pencerenin karşısında durdurur.)* Geldik mi? *(Susar. Başını geriye atar.)* Hâlâ aydınlık mı?

CLOV : Gece olmadı.

HAMM : *(Öfkeyle.)* Sana hava aydınlık mı diye soruyorum.

CLOV : Evet.
(Susarlar.)

HAMM : Perdeler kapalı mı?

CLOV : Hayır.
(Susarlar.)

HAMM : Hangi penceredeyiz?

CLOV : Kara tarafındaki.

HAMM : Biliyordum. *(Öfkeyle.)* Ama ışık yok ki orada. Ötekine gidelim. *(CLOV koltuğu öteki pencereye iter.)* Kara! *(CLOV koltuğu öteki pencerenin altında durdurur. HAMM başını geriye atar.)* Işık işte! *(Susar.)* Sanki bir güneş ışını! *(Susar.)* Öyle değil mi?

CLOV : Hayır.

HAMM : Yüzümde hissetiğim güneş ışını değil mi?

CLOV : Hayır.
(Susar.)

HAMM : Yüzüm çok mu beyaz? *(Susar. Sertlikle.)* Sana yüzümün çok beyaz olup olmadığını soruyorum?

CLOV : Her zamankinden fazla değil.
(Susar.)

HAMM : Pencereyi aç!
CLOV : Ne için?
HAMM : Denizi duymak istiyorum.
CLOV : Duyamazsın!
HAMM : Pencereyi açsan da mı?
CLOV : Hayır.
HAMM : O halde açmaya değmez.
CLOV : Evet.
HAMM : *(Şiddetle.)* Aç o halde! *(CLOV merdivenin üzerine çıkıp, pencereyi açar. Kısa bir süre geçer.)* Açtın mı?
CLOV : Evet.
(Susarlar.)
HAMM : Açtığına yemin eder misin?
CLOV : Evet.
(Susarlar.)
HAMM : Peki ... *(Susar.)* Deniz çok sakin olmalı. *(Susar. Sertçe.)* Deniz çok sakin mi diyorum sana?
CLOV : Evet.
HAMM : Denizci kalmadı, ondan herhalde. *(Susar.)* Sesin soluğun çıkmaz oldu, birden. *(Susar.)* İyi misin?
CLOV : Üşüyorum.
HAMM : Hangi aydayız? *(Susar.)* Pencereyi kapa, dönüyoruz. *(CLOV pencereyi kapar, merdivenden iner, sandalyeyi yerine getirir, arkasına geçer, başını eğer.)* Orada durma, beni korkutuyorsun! *(CLOV koltuğun yanındaki yerine döner.)* Baba! *(Susar. Daha Kuvvetli.)* Baba! *(Susar.)* Git bak bakalım, işitmiş mi?
(CLOV NAGG'ın kutusuna gider, kapağı kaldırır, eğilir. Anlaşılmaz sözler ederler aralarında. CLOV doğrulur.)
CLOV : Evet.
HAMM : Her ikisini de mi?
(CLOV eğilir. Anlaşılmaz sözler ederler aralarında. CLOV doğrulur.)
CLOV : Yalnızca birini.
HAMM : İlkini mi, yoksa ikincisini mi?
(CLOV eğilir. Anlaşılmaz sözler ederler aralarında. CLOV doğrulur.)

CLOV : Bilmiyor.
HAMM : İkincisi olmalı.
CLOV : Kim bilir.
(CLOV kapağı kapatır.)
HAMM : Hâlâ ağlıyor mu?
CLOV : Hayır.
HAMM : Zavallı ölüler! *(Susar.)* Ne yapıyor?
CLOV : Bisküvisini emiyor.
HAMM : Yaşam sürüyor. *(CLOV sandalyenin yanındaki yerine döner.)* Bana bir örtü ver, donuyorum.
CLOV : Hiç örtü kalmadı.
(Susar.)
HAMM : Öpsene beni! *(Susar.)* Beni öpmeyecek misin?
CLOV : Hayır.
HAMM : Alnımdan.
CLOV : Hiçbir yerini öpmek istemiyorum.
(Susar.)
HAMM : *(Elinizi uzatarak.)* Hiç olmazsa elini ver bana. *(Susar.)* Bana elini vermek istemiyor musun?
CLOV : Sana dokunmayacağım.
(Susarlar.)
HAMM : Köpeği ver bana. *(CLOV köpeği arar.)* Hayır değmez.
CLOV : Köpeğini istemiyor musun?
HAMM : Hayır.
CLOV : Öyleyse ben gidiyorum.
HAMM : *(Başı eğik, dalgınca.)* Peki.
(CLOV kapıya gider, döner.)
CLOV : Şu fareyi ben öldürmezsem, kendisi ölecek.
HAMM : *(Aynı şekilde.)* Öyle. *(CLOV çıkar. Kısa bir süre geçer.)* Sıra bende. *(Mendilini çıkarır, açar, önünde, kollarının uzanabildiği mesafede tutar.)* İlerliyoruz. *(Susar.)* Ağlıyoruz, ağlıyoruz, bir hiç için, gülmemek için, ta ki ... gerçek bir hüzün benliğimizi kaplayana değin. *(Mendilini katlar, cebine koyar, başını biraz kaldırır.)* Tüm yardım edebileceğim kimseler. *(Susar.)* Yardım edebileceklerim! *(Susar.)* Kurtarabilecek olduklarım! *(Susar.)*Her taraftan

çıkıyorlardı, yığınlar. *(Susar. Sertçe.)* Ama bir düşünün, iyi düşünün, yeryüzündesiniz, derman kâr eylemez buna. *(Susar.)* Haydi defolun gidin, sevişin. *(Susar.)* Yalayın birbirinizi. *(Susar. Daha sakin.)* Ekmek değilse, milföydü istedikleri. *(Susar. Sertçe.)* Hadi defolun gidin alemlerinize. *(Susar. Alçak sesle.)* Bunların hepsi, hepsi. *(Susar.)* Sahici bir köpek bile değil. *(Daha sakin.)* Son başlangıcın içinde bulunuyor, buna karşın sürdürüyoruz. *(Susar.)* Belki de öykümü sürdürebilirdim, bitirip bir yenisine başlayabilirdim. *(Susar.)* Belki de kendimi yere fırlatabilirdim. *(Zorlanarak kalkmak ister, başaramaz.)* Tırnaklarımı döşemeye geçirir, sürünürdüm ileriye doğru. *(Susar.)* Sonu olurdu her şeyin ve benim, neyin getirdiğini sorardım kendime ve neyin ... *(Duraksar.)* neden bu kadar gecikti diye. *(Susar.)* Burada eski sığınağımda olacağım, yapayalnız, sessizliğin ve ... *(Duraksar)* ... devinimsizliğin karşısında. Susup, rahat durabilsem, ne sesten bir iz kalırdı, ne de devinimden. *(Susar.)* Babamı çağırırdım ... *(Duraksar.)* ... oğlumu çağırırdım. İşitmemişlerse iki defa, üç defa. *(Susar.)* Dönecek diye kendimi avuturdum. *(Susar.)* Ya sonra? *(Susar.)* Ya sonra? *(Susar.)* Dönemedi, çok uzaklara gitti. *(Susar.)* Ya sonra? *(Susar. Çok tedirgin.)* Hepsi düş bunların. Peşimden koşmaları. Fare! Adımlar! Tutulan soluk ve sonra ... *(Nefesini verir.)* Sonra, geceleyin kendini üç dört kişi yerine koyup da, yalnızlığını yenmek için kendi kendine konuşan çocuk gibi, ağzına geleni söylemek. *(Susar.)* Anlar, üstüste anlar, şu yaşlı ... *(Adını düşünür.)* ... Yunanlının buğday taneleri gibi. Ve tüm yaşam boyu bekleriz, bunlar bir araya gelip de bize bir yaşam oluştursun. *(Susar. Devam etmek için ağzını açar, cayar. Kısa bir süre geçer.)* Ah bir başara-

bilseydim. *(Düdüğünü çalar. CLOV girer, elinde saat vardır. Sandalyenin yanında durur.)* Vay! Hem gitmedin, hem de ölmedin ha?

CLOV : Manen yalnızca!

HAMM : Hangisi!

CLOV : İkisi de.

HAMM : Ölmüş olsaydın gitmiş olurdun.

CLOV : Ya da *tam tersi.*

HAMM : *(Gururla.)* Ölüm buranın dışında. *(Susar.)* Ya şu fare.

CLOV : Kurtuldu.

HAMM : Uzağa gidemez. *(Susar. Tedirgin.)* Öyle değil mi?

CLOV : Niye uzağa gitsin ki?
(Susar.)

HAMM : Ağrı kesicimin zamanı gelmedi mi?

CLOV : Geldi.

HAMM : Neyse! Hadi, çabuk ver.

CLOV : Ağrı kesici kalmadı artık.
(Susar.)

HAMM : *(Korku içinde.)* Yani ... *(Susar.)* Ağrı kesici kalmadı!

CLOV : Ağrı kesici kalmadı. Bir daha ağrı kesici alamayacaksın.
(Susarlar.)

HAMM : Peki ama yuvarlak küçük kutuya ne oldu. İçi doluydu.

CLOV : Evet, ama, şimdi boş.
(Susarlar. CLOV odada dolaşmaya başlar. Saati koyacak bir yer arar.)

HAMM : *(Alçak sesle.)* Şimdi ne yapacağım ben? *(Susar. Ulurcasına.)* Ne yapacağım? *(CLOV tabloyu fark eder, yerinden indirir, yüzü hep duvara dönük olmak üzere, yere dayar, yerine çalar saati asar.)* Ne yapıyorsun?

CLOV : Dolaşıyordum.
(Susarlar.)

HAMM : Karaya baksana.

CLOV : Yine mi!

HAMM : Seni çağırdığıma göre.

CLOV : Boğazına bir şey mi takıldı? *(Susar.)* Bir

pastil ister misin? *(Susar.)* Hayır mı? *(Susar.)* Yazık!
(Şarkı mırıldanarak, sağdaki pencereye doğru gider, önünde durur, başını geriye atıp pencereden bakar.)

HAMM : Şarkıyı kes.

CLOV : *(HAMM'a doğru dönerek.)* Şarkı söylemeye de mi hakkımız kalmadı?

HAMM : Evet.

CLOV : Öyleyse nasıl bitebilir?

HAMM : Bitmesini mi istiyorsun?

CLOV : Ben yalnızca şarkı söylemek istiyorum.

HAMM : Sana engel olamam.
(Susar. CLOV pencereye döner.)

CLOV : Ne yaptım şu merdiveni? *(Gözlerinle arar.)* Merdiveni gördün mü? *(Arar, görür.)* Hah, buradaymış! *(Soldaki pencereye doğru gider.)* Bazen, kafam yerimde mi diye sorarım kendime. Sonra toparlarım kendimi, aklım durulaşır. *(Merdivenin üzerine çıkar, pencereden bakar.)* Vay canına! Her şey sular altında. *(Bakınır.)* Nasıl olur? *(Ellerini siper edip, başını uzatır.)* Üstelik yağmur da yağmış değil. *(Camı siler. Bakar. Kısa bir süre geçer.)* Ne kadar aptalım. Pencereleri şaşırdım. *(Merdivenden iner, sağ pencereye doğru birkaç adım atar.)* Sular altında ha! *(Merdiveni almaya döner.)* Ne kadar aptalım. *(Merdiveni sağdaki pencereye doğru sürükler.)* Kimi kez sorarım kendime aklım başında mı diye. Sonra toparlanır, her şeyi açık seçik görürüm. *(Merdiveni sağdaki pencerenin altına yerleştirir, üzerine çıkar, pencereden bakar. HAMM'a doğru döner.)* Senin özellikle bakmamı istediğin yerler var mı? *(Susar.)* Yoksa her tarafa bakayım mı?

HAMM : *(Zayıf bir sesle.)* Her tarafa bak.

CLOV : Genel görünüme bakayım yani. Bir saniye. *(Pencereden bakar. Susar.)*
(Bakar.)

HAMM : Clov.

CLOV : *(Dalgın.)* Hmmm,

HAMM : Biliyor musun şeyi?

CLOV : *(Aynı fasıl.)* Hmmm.

HAMM : Hiç oraya gitmedim. *(Susar.)* Clov!

CLOV : *(HAMM'a döner, kızgın.)* Ne var?

HAMM : Hiç oraya gitmedim.

CLOV : Şansın varmış.
(Pencereden bakar.)

HAMM : Her zaman namevcut. Her şey bensiz olup bitti. Neler olduğunu bilemiyorum. *(Susar.)* Senin bu konuda bilgin var mı? *(Susar.)* Clov!

CLOV : *(HAMM'a doğru dönerek, kızgın.)* Şu çöplüğe bakmamı istiyor musun, istemiyor musun?

HAMM : Önce yanıt ver.

CLOV : Neye?

HAMM : Neler olduğunu biliyor musun?

CLOV : Ne zaman? Nerede?

HAMM : *(Sertçe.)* Ne zaman mı! Ne mi oldu! Biraz düşün, zorla kendini! Neler olmuş?

CLOV : Bize ne bunlardan Tanrı aşkına? *(Pencereden bakar.)*

HAMM : Bilmiyorum. *(Susarlar. CLOV HAMM'a döner.)*

CLOV : *(Sertçe.)* Pegg Ana senden lambası için gaz istediğinde, sen de ona cehennemin dibine gitmesini söylediğinde, o zamanlar olup bitenlerin farkında mıydın sanki? *(Susar.)* Pegg Ana'nın neden öldüğünü biliyor musun? O karanlıktan öldü.

HAMM : *(Zayıf bir sesle.)* Gazım yoktu ki.

CLOV : *(Sertçe.)* Hayır, vardı.
(Susar.)

HAMM : Dürbünün yanında mı?

CLOV : Hayır. Dürbüne gerek kalmayacak kadar net zaten.

HAMM : Haydi git getir dürbünü.
(Susarlar. CLOV gözlerini göğe diker, yumrukları sıkılıdır. Dengesini yitirir, merdivene tutunur. Birkaç basamak iner, durur.)

CLOV : Anlayamadığım bir şey var. *(Yere iner.)* Sana neden hep itaat ediyorum? Bana bu-

nun bir açıklamasını yapabilir misin?

HAMM : Hayır ... Belki de acıdığın için. *(Susar.)* Güçlü bir acıma duygusuyla açıklayabiliriz. *(Susar.)* Pişman olacaksın, pişman olacaksın.

(Susar. CLOV odanın içinde dönmeye başlar. Dürbünü arar.)

CLOV : Olup bitenlerden gına geldi, içim bulandı. *(Arar.)* Üstüne mi oturdun yoksa?

(Sandalyeyi yerinden kımıldatır, altına bakar, aramaya devam eder.)

HAMM : *(Kaygılı.)* Beni burada bırakma. *(CLOV Sandalyeyi hırçınca eski yerine koyar. Güçsüz bir sesle.)* Tam ortada mıyım?

CLOV : Bu şeyi bulmak için mikroskop lazım— *(Dürbünü görür.)* Hah buldum. *(Dürbünü alır, merdivene gider, üstüne çıkar, dürbünü dışarıya çevirir.)*

HAMM : Bana köpeğimi ver.

CLOV : *(Dışarıya bakarak.)* Sus!

HAMM : *(Kızgın.)* Bana köpeğimi ver!

(CLOV dürbünü bırakır, başını ellerinini arasına alır. Kısa bir süre geçer. Merdivenden hızla iner, köpeği arar, bulur, yerden kaldırır. HAMM'a doğru seyirtir, köpekle kafasına güçlü bir darbe indirir.)

CLOV : İşte köpeğin!

(Köpek yere düşer. Kısa bir süre geçer.)

HAMM : Bana vurdu!

CLOV : Beni çıldırtıyorsun, çılgına çeviriyorsun!

HAMM : Bana vuracaksan, balta ile vur. *(Susar.)* Ya da zıpkınla, hadi zıpkınla vur. Köpekle değil. Ya da baltayla.

(CLOV köpeği yerden alır, HAMM'a verir. HAMM köpeği kollarına alır.)

CLOV : *(Yalvarırcasına.)* Oyunu bırakalım artık.

HAMM : Katiyen *(Susar.)* Beni tabutuma yerleştir.

CLOV : Tabut kalmadı artık.

HAMM : Bitsin o zaman her şey. *(CLOV merdivene doğru gider.)* Çarçabuk. *(CLOV merdivenin üzerine çıkar, durur, iner, dürbünü arar, yerden alır, merdivene çıkar, dürbünü bakacağı yere göre ayarlar.)* Pegg Ana karanlıktan ölmüş ha! Peki ya ben? Bana acıyan oldu mu?

CLOV : *(Dürbünü indirerek, HAMM'a doğru döner.)* Ne diyorsun? *(Susar.)* Bana mı diyorsun?

HAMM : *(Öfkeyle.)* Kendi kendime konuşuyorum, salak! Kendi kendime konuştuğumu ilk kez mi görüyorsun? *(Susar.)* Son konuşmama başlıyorum.

CLOV : Seni uyarırım. Madem ki istedin, bu pislik yığınına son bir kez daha bakacağım. Ama gerçekten son kez. *(Dürbünü ayarlar.)* Bir bakalım. *(Dürbünü oynatır.)* Hiç ... hiçbir şey ... güzel ... mükemmel ... hari— *(İrkilir, dürbünü indirir, inceler, yeniden dışarıya çevirir. Kısa bir süre geçer.)* Tanrı kolaylık versin!

HAMM : Karışık durumlar var, ha!

(CLOV merdivenden iner. Merdiveni pencereye yaklaştırır, üstüne çıkar, dürbünü ayarlar.)

CLOV : *(Dehşetle.)* Küçük bir çocuğa benziyor!

HAMM : *(Alaycı.)* Küçük ... bir çocuk!

CLOV : Gidip bakacağım. *(Merdivenden iner, dürbünü yere atar, kapıya doğu gider, durur.)* Zıpkını alıyorum.

(Zıpkını arar, bulur, alır, kapıya doğu yönelir.)

HAMM : Hayır!

(CLOV durur.)

CLOV : Hayır mı! Ama insan soyunu yeniden üretebilecek biri o.

HAMM : Yaşıyorsa hâlâ, ya buraya gelecek, ya da ölüp gidecektir. Yaşamıyorsa da zahmete ...

(Susar.)

CLOV : Bana inanmıyor musun? Uydurduğumu mu sanıyorsun?

(Susarlar.)

HAMM : Bitti Clov, tükendik artık. Sana artık ihtiyacım kalmadı.

(Susar.)

CLOV : Sana bol şans.

(Kapıya doğru yönelir.)

HAMM : Zıpkını bana bırak.

(CLOV zıpkını ona verir, kapıya doğru gider, durur, çalar saate bakar, asılı olduğu yerden alır, daha iyi bir yer aramak için bakınır, mendivene gider, sandalyenin yanındaki yerine döner. Kısa bir süre geçer.)

CLOV : Ben gidiyorum.

(Susarlar.)

HAMM : Gitmeden önce ... *(CLOV kapının yanında durur.)* ... bir şeyler söyle.

CLOV : Söyleyecek bir şey yok.

HAMM : Birkaç sözcük ... kalbimde ... tutup saklayabileceğim.

CLOV : Kalbinde mi!

HAMM : Evet. *(Susar. Kuvvetle.)* Evet! *(Susar.)* Sonunda artakalanlarla, gölgeler, mırıltılar ve hatta tüm kötülüklerle birlikte. *(Susar.)* Clov ... benimle hiç konuşmadı. Sonra sonunda, gitmeden önce, kendisine bir şey sormadığım halde benimle konuştu. Bana dedi ki ...

CLOV : *(Bunalmış.)* Ah ... !

HAMM : Yürekten bir şeyler söyle ...

CLOV : Yürekten ha!

HAMM : Yürekten kopmuş birkaç söz ...

CLOV : *(Sabit bakış, donuk bir sesle, salona doğru.)* Bana, İşte aşk bu, dediler, evet, evet, hiç kuşku yok, görüyorsun ki—

HAMM : Açık konuş!

CLOV : *(Aynı.)* Kolay bu dediler. Bana, İşte bu dostluk, dediler, evet, evet, dostluğu uzakta aramana gerek yok dediler. Bana, İşte hepsi burada, dur, başını kaldır, şu şahane manzaraya bak, dediler. Şu düzene. Bana, Sen vahşi bir hayvan değilsin, tüm bu şeyleri iyi düşün, göreceksin nasıl da berraklaşıyor her şey. Nasılda yalınlaşıyor. Bana, Tüm bu yaralıları nasıl da iyileştiriyorlar bilimin ışığında, dediler.

HAMM : Kes artık!

CLOV : *(Aynı.)* Kimi zaman kendime diyorum

ki, Clov, bir gün seni cezalandırmaktan vazgeçmelerini istiyorsan daha çok acı çekmen gerekir. Kimi zaman kendime diyorum ki, Clov, bir gün, seni bırakmalarını istiyorsan burada daha iyi davranman gerekir. Ama yeni alışkanlıklar kazanabilmek için kendimi çok yaşlı hissediyorum. O halde hiç bitmeyecek, asla gidemeyeceğim. *(Susar.)* Sonra bir gün aniden bitecek, her şey değişecek, anlayamayacağım, her şey ölecek, ya da ölen ben olacağım, bunu da anlayamayacağım. Bunu geride kalan sözcüklere soracağım, uyku, uyanış, akşam, sabah. Hiçbir şey diyemeyecekler. *(Susar.)* Kulübenin kapısını açıp gideceğim. Öylesine bükülmüş ki belim, gözlerimi açtığımda görebildiğim yalnızca ayaklarım ve aralarındaki karamsı toz yığını olacak. Kendime yeryüzünün söndüğünü söyleyeceğim, onu yanarken hiç görmüş olmasam da. *(Susar.)* Kendiliğinden olacak bunlar. *(Susar.)* Düşüp kaldığım zaman mutluluktan ağlayacağım.

(Susar. Kapıya doğru gider.)

HAMM : Clov! *(CLOV durur, başını çevirmez. Kısa bir süre geçer.)* Yok bir şey. *(CLOV gitmeye koyulur.)* Clov!

(CLOV durur. başını çevirmez.)

CLOV : Buna çıkıp gitmek deriz.

HAMM : Sana minnettarım Clov. Hizmetlerin.

CLOV : *(Döner, canlı.)* Ah, affedersin, asıl ben sana minnettarım.

HAMM : Demek ki biz birbirimize minnettarız. *(Susar. CLOV kapıya doğru yönelir.)* Bir şey daha. *(CLOV durur.)* Son bir iyilikte bulunur musun bana? *(CLOV çıkar.)* Üstümü ört. *(Uzun bir süre geçer.)* Örtmüyorsun demek? Öyle olsun. *(Susar.)* Şimdi sıra bende. *(Susar. Bezgince.)* Yitirilmiş bir oyunun bilinen sonu bu, oyna ve yitir ve yitirdiğinle kal. *(Susar. Daha canlı.)* Bakalım. *(Susar.)* Ah, evet! *(Üzerine abanarak hareket ettirmeyi de-*

ner. Bu sırada içeri yolculuk için giyinmiş CLOV girer. Başında panama bir şapka, üstünde tüvid bir ceket, kolunda yağmurluğu, elinde bir şemsiye, bir valiz vardır. Kapının yanında, sonuna kadar devinimsiz biçimde duygusuz gözlerle HAMM'a bakarak durur kalır öylece. HAMM gözünü çevirir.) Peki. *(Susar.)* Atalım o halde. *(Kancayı atar, köpeği de yere atmak ister, cayar.)* Çizmeden yukarı çıkmamalı insan. *(Susar.)* Ya sonra? *(Susar.)* Çıkaralım. *(Takkesini çıkarar.)* Kıçımız rahat etsin. *(Susar.)* Sonra yeniden takalım. *(Takkesini yeniden takar.)* Berabere. *(Susar. Gözlüğünü çıkarır.)* Silelim. *(Mendilini çıkarır, açmadan gözlüğünü siler.)* Ve yeniden takalım. *(Mendilini cebine koyar, gözlüğünü takar.)* Yaklaşıyoruz. Böylesi birkaç budalalık daha, sonra çağırırım. *(Susar.)* Biraz da şiirsellik. *(Susar.)*Yalvarırdın—*(Susar. Kendi kendisini düzeltir.)* Akşam olsun İSTERDİN; oluyor— *(Susar. Kendi kendisini düzeltir.)* ÇÖKÜYOR: Şimdi karanlıkta bir çığlık. *(Baştan alır, şarkı söylercesine)* Akşam olsun isterdin, çöküyor, şimdi karanlıkta bir çığlık. *(Susar.)* Hoş hamle. *(Susar.)* Ya şimdi? *(Susar.)* Boş anlar, hep boş anlar, zaman bitimsizdi ve zaman bitiyor, hesap yaklaştı ve öykü son buldu, öykünün sonuna gelinmiş. *(Susar. Anlatıcı tonuyla.)* Çocuğunu da yanına alabilecek miydi ... *(Susar.)* İşte beklediğim an gelmişti. *(Susar.)* Ondan ayrılmak istemiyor musunuz? *(Susar.)* Siz küçülürken onun büyümesini mi istiyorsunuz? *(Susar.)* Son yüzbin çeyrek saatinizi tatlılaştıracağını mı umuyorsunuz? *(Susar.)* O bir şeyin farkında değil daha, açlığı, soğuğu ve bunların ötesindeki ölümü biliyor yalnızca. Ama ya siz! Siz dünyanın ne olduğunu pek iyi biliyorsunuz artık. *(Susar.)* Onu sorumluluklarıyla baş başa bıraktım! *(Susar. Normal tonda.)* Peki, işte biz, işte ben,

kafi. *(Düdüğü ağzına götürür, duraksar, düdüğü bırakır. Susar.)* Evet, gerçekten! *(Düdüğü öttürür. Kısa bir süre geçer. Daha kuvvetli öttürür. Kısa bir süre geçer.)* Peki. *(Susar.)* Baba! *(Susar. Daha yüksek sesle.)* Baba! *(Susar.)* Peki. *(Susar.)* Yaklaşıyoruz. *(Susar.)* Ya bitirmek için ne yapmalı? *(Susar.)* Atmalı. *(Köpeği yere atar. Boynundan düdüğü çekip koparır.)* Saygılarımla. *(Düdüğü salona doğru atar. Kısa bir süre geçer. Etrafı koklar. Alçak sesle.)* Clov! *(Uzunca bir süre geçer.)* Yok mu? Öyle olsun. *(Mendilini çıkarır.)* Madem ki bu oyun böyle oynanıyor ... *(Mendili açar.)* ... böyle oynayalım öyleyse ... *(Mendili açar.)* ... söz etmeyiz bundan böyle *(Mendili açmayı bitirir.)* ... söz etmeyiz. *(Açık mendil kollarını uzatabildiği kadar önünde durur.)* Pis paçavra! *(Susar.)* Sen ... kalacaksın. *(Susar. Mendili yüzüne yaklaştırır, kollarını sandalyenin kenarlarına doğru indirir, hareketsiz kalır.)*

(İkisi, bir an için, bütünlük izlenimi verecek şekilde donakalırlar.)

PERDE